

Inleiding

De lekcheck is een succes in Terheijden. Het is een mooie manier om mensen bewust te maken over energieverlies door kieren en om ze te activeren om energie te besparen.

Er zijn inmiddels meer dan 350 lekchecks uitgevoerd. Dit is ca 15% van de huishoudens in Terheijden. En we zijn nog lang niet klaar. We gaan door naar de andere dorpen van de gemeente.

Andere gemeentes in Brabant hebben interesse om ook een lekcheck dienst aan hun bewoners aan te bieden. Dit document is bedoeld voor hen die interesse hebben in de lekcheck. Hierin staat beschreven hoe de lekcheck wordt uitgevoerd in Terheijden, de leermomenten. Daarnaast staat beschreven welke taak de professional heeft om tot een doorlopend project te komen en hoeveel tijd dit ongeveer kost.

Het stuk eindigt met wat wij nog verder zouden willen.

Reacties en feedback mogen naar Tessa van Reeve: energiebesparing@traaisenergiecollectief.nl

Doe de lekcheck in Terheijden

Doelstellingen

- Het uitvoeren van minimaal 250 en bij voorkeur 15% = 360 lekchecks in koop en huurwoningen in Terheijden
- Het vergroten van het inzicht en kennis bij bewoners wat het effect van een goede kierdichting is.
- Het vergroten van het comfort en verlagen van de stookkosten bij bewoners.
- Het analyseren van alle verkregen resultaten uit de woningen om tot een overzicht van de meest voorkomende kieren op woningtype en bouwjaar.
- Het maken van een checklist/ protocol voor energie-adviseurs/coaches waarbij meer aandacht is voor kierdichting en ventilatie.
- Het delen van de opgedane kennis aan de andere gemeentes en overige geïnteresseerden.
- Vergroten van de kennis bij gemeente welke invloed kierdichting heeft op de energiebesparing en comfort en welke invloed dit heeft op de TVW.
- Het promoten van de gratis huisscans uitgevoerd door de energieambassadeurs die de gemeente Drimmelen aanbiedt, n.a.v. de luchtdichtheidsmetingen bij de bewoners.
- Het activeren van bewoners om na de lekcheck bewuster te ventileren, de kierdichting te verbeteren en over te gaan naar een volgende stap in energiebesparing
- Het geven van een positief signaal door een gratis dienst aan te bieden die zeer gewaardeerd wordt door bewoners en hiermee de sociale samenhang in het dorp te vergroten.

Ontstaan lekcheck in Terheijden

De lekcheck is ontstaan in Terheijden. Het is ontstaan uit een pilotproject waarbij 5 woningen voorzien zouden worden van een energieadvies hoe bewoners een eigen plan kunnen maken om in stappen de aanvoertemperatuur van de cv-ketel te kunnen verlagen van 80 naar 60 naar 40. De basis hierbij was het uitvoeren van een zogenaamde blowerdoortest om te achterhalen waar de kieren zitten in een woning. (Zie uitleg wat is een blowerdoor/ lekcheck).

Met een groep vrijwilligers van de energiecoöperatie Traais Energie Collectief is het project opgezet. Omdat blowerdoor weinig zegt over wat het doet, is de naam lekcheck (uit de projectnaam Doe de lekcheck) ontstaan.

We hebben eerst een pilot gedaan met 10 woningen en 3 vrijwilligers. De vrijwilligers hebben een dag cursus gevolgd bij ParisProofplan (Lars Boelen) om zo goed te leren hoe je het blowerdoorapparaat bediend en wat je de bewoner kan vertellen. We maakten een uitgebreid rapport dat we na een paar dagen aan de bewoners nastuurden.

Leermomenten:

- Het aanleren van de werkmethode is in een dag te doen, wel moet snel erna ervaring en routine opgedaan worden in de praktijk.
- Het is fijn om een ervaringsdeskundige (Lars) als eerstelijns hulp beschikbaar te hebben (help een WTW-unit hoe moet je de afplakken/ Moet het frame nu zo of andersom)
- Er zijn minimaal 2 mensen nodig voor de uitvoering, een voor het bedienen van het apparaat, een persoon om het gesprek met de bewoner aan te gaan (en om het gezellig te houden). Daarnaast is het veiliger om het met 2 personen te doen.
- Een lekcheck duurt tussen de 2 en 3 uur.
- Zorg voor een beknopte checklist – uitvoering lekcheck, als trainings- en back-up document.
 - o Er is een fotoverslag beschikbaar hoe je een blowerdoor apparaat opbouwt
 - o Er zijn cursussen ed. beschikbaar bij Retrotec. Vraag die aan als je een apparaat aanschaft.
 - o Zorg dat de vrijwilligers als paren afwisselen, zodat de kennis up to date blijft en verspreid.
- Laat de bewoner het gevoel krijgen ze invloed hebben op het proces. Leg goed uit wat je komt doen en wat de rol van de bewoners hierin is.
- Het is een must dat de lekkenchecker kennis heeft over energie besparen in de woning en standaard woningdetails.
 - o Naast een dag cursus bediening blowerdoor/ uitvoering lekcheck is een basiscursus energieadvies noodzakelijk. En bij voorkeur een verdiepingcursus. Deze worden bijvoorbeeld door de REL of HOOM aangeboden.
- Zorg dat de vrijwilligers routine hebben en de lekcheck op regelmatige basis kunnen blijven uitvoeren, zeker in het begin.
- De bewoners hebben wel echt behoefte aan een rapport. Is dit omdat we dat gewend zijn, of omdat ze echt het nog een keer rustig willen nalezen. Maar het moet geen dik rapport zijn.
- Maak een beknopt rapport, met daarin de tips en inzichten. Geef geen advies. Het is vrijwilligerswerk. Zorg voor een vrijwilligersovereenkomst en zorg dat schade/ aansprakelijkheid geregeld is
- Communiceer dat de vrijwilligers onafhankelijk zijn.
- Een lekcheck is een persoonlijke belevenis van de bewoner, we hebben gemerkt dat een rapport delen met de burens niet hetzelfde effect heeft.
- We merken dat we nog niet de mensen bereiken die dit echt nodig hebben (lek huis, hoge energierekening)

Proces lekcheck in Terheijden – Hoe hebben wij het aangepakt

We hebben een oproep aan de bewoners in Terheijden gedaan om zich op te geven voor de gratis lekcheck. Eerst aan de leden van het Traais Energie Collectief, en later aan het hele dorp.

- Hiervoor hebben we een promofilmje gemaakt, een krantenartikel in de plaatselijke krant met advertentie. (Zie bijlages promotiemateriaal)

We kregen meer dan 150 aanmeldingen.

(2-10-2023)

Auteur: Tessa van Reeve

We maken met de vrijwilligers voor 3 maanden een planning, de meeste vrijwilligers kunnen 1 dag, sommige 2 dagen in de week. (Minimaal 1 dag in de week is zeer wenselijk). Hierbij houden we rekening met de vakanties en dagen waarop ze niet kunnen. Maar vrijwillig betekent niet vrijblijvend. Als een vrijwilliger toch niet blijkt te kunnen, proberen ze eerst onderling te ruilen, lukt dat niet, dan wordt de afspraak geannuleerd. Er wordt geprobeerd een nieuwe afspraak te maken, lukt dat niet, dan moet bewoner zelf een nieuwe afspraak maken (het blijft een gratis dienst)

Er vinden 2 lekcheck op een dag plaats (start 9 uur en 13 uur) uitgevoerd door 2 vrijwilligers.

Wij hebben een Gmail account (doedelekcheck@gmail.com) aangemaakt (gratis). Hieraan is een agenda gekoppeld die elke lekchecker kan inzien. Hiervoor moeten de vrijwilligers wel een Gmail account hebben. De professional is de beheerder en kan de agenda bewerken.

We hebben gezamenlijk alle rechten en account met elkaar geactiveerd en gezorgd dat iedereen het ziet en begrijpt.

Wij hebben een Calendly account, gekoppeld aan Gmail account (koppeling is belangrijk) aangemaakt (gratis)

Bewoners kunnen zich via email of via contactformulier aanmelden.

We sturen een email naar alle bewoners (bcc) op de wachtlijst. Hierin zetten wij een link van calendly. Bij Calendly hebben we de dagdelen ingevoerd die beschikbaar zijn voor het maken van een afspraak. De bewoners kunnen zelf een afspraak inplannen. Zodra ze dat doen, komt de afspraak in de google agenda van doedelekcheck te staan. (Vandaar dat de koppeling belangrijk is). De bewoner moet zijn adres en telefoonnummer in de afspraak toevoegen. Alle vrijwilligers hebben toegang tot de agenda en kunnen zo zien wie de lekcheck uitvoert en naar welk adres ze moeten. We hebben 1 blowerdoorapparaat. De vrijwilligers regelen onderling de overdracht van het apparaat.

Het weekend voor de uitvoering van de lekcheck die week, krijgen de bewoners een reminder van hun afspraak met daarin een bijlage werkwijze en welke voorbereidingen de bewoners zelf alvast kunnen treffen. (Te regelen door de professional)

De ervaring leert dat de bewoners vaak deze werkwijze gelezen hebben en de voorbereidingen hebben getroffen. We benadrukken in de werkwijze ook dat we verwachten dat de bewoners er de hele tijd bij zijn.

- Het apparaat is zwaar, dit kan je alleen met de auto (of grote bakfiets) vervoeren.
- De gemeente Drimmelen heeft het apparaat op kosten van de RREw aangeschaft, met goedkeuring van RVO.

In de woning:

De twee vrijwilligers staan op tijd op de stoep met het apparaat. Aan de hand van een kopje koffie wordt rustig aan de bewoner(s) uitgelegd wat er allemaal gaat gebeuren. Na de koffie 3 fases.

1. Samen met eigenaar in de woning de ventilatieopeningen dicht plakken en ramen en deuren naar buiten sluiten en binnen deuren openen. De cv en mv uit zijn, de afzuigkap en eventuele ventielen afgeplakt zijn. (Zie fotochecklist).
2. Opbouw en testen apparatuur (30 minuten). Tijdens het opbouwen kan de bewoner de inhoud van zijn woning achterhalen. Deze is nodig voor het bepalen van de ACH (air changes hour)

Tip: Wellicht handig de bewoner te attenderen dat de inhoud van de woning belangrijk is om te weten. Deze is te vinden in het WOZ-taxatie verslag van 2020 op de website van de gemeente. (inloggen met DIGID)

3. Rondgang met bewoner op kieren jacht. Om te zorgen dat alle ruimtes gecontroleerd worden, doen wij dat meestal van zolder naar de verdiepingen lager.

Na enkele minuten lopen de lekcheckers met de bewoners door het hele huis op zoek naar de kieren. Deze worden gevonden door te voelen (door de hoge onderdruk in het huis zuigt het huis door alle kieren koude lucht in de woning naar binnen en dit kan je heel goed voelen. Daarnaast maken de lekcheckers gebruik van de Infrarood (IF) camera. Dit lukt ook in de zomer, maar in de winter is het duidelijker. Toch gaan wij gewoon door in de zomer omdat het wel kan. Als het buitenwarmer is dan binnen, zie je juist andere kleuren op de camera.

Tijdens de kierenjacht wordt aan de bewoners gevraagd zelf foto's te maken en eventueel aantekeningen te maken. Een vrijwilliger noteert ook de bevindingen op het standaard rapport. Steeds vaker laten de vrijwilligers de bewoners zelf schrijven. We hebben een standaard lege rapportage waarop de bevindingen en de tips om het op te lossen die de lekcheckers aangeven door de bewoner zelf genoteerd kunnen worden. Hiermee wordt de bewoner nog meer eigenaar van de rapportage en de oplossingen en het wordt in een handschrift geschreven die de bewoner zelf nog kan lezen. (Zie bijlage) Dit gebeurt met de hand. Zo wordt het hele huis uitgekamd en bij elke lek die gevonden wordt, worden de bewoners getipt hoe ze deze kunnen verhelpen en door een van de vrijwilligers genoteerd. Als het mogelijk is wordt bij voorbeeld de zolder nog afgesloten en wordt inzichtelijk gemaakt wat het verschil is als je bijvoorbeeld de zolder (Wat vaak een bron van kieren is) goed kierdicht maakt of afsluit.

Nadat de hele woning is onderzocht en eventueel nog wat verschillende delen van het huis worden dichtgezet of afgeplakt wordt onder het genot van een bakje koffie de resultaten en bevindingen met de bewoner nog een keer besproken. Op het rapport wordt aangegeven wat de ACH van de verschillende situatie is. Als alles besproken is en rapport aantekeningen gemaakt, wordt door de vrijwilliger een foto/scan van de 3 bladen van het rapport gemaakt en het rapport meteen achtergelaten.

De gemaakte scan met de mobiel van de vrijwilliger wordt op een SharePoint locatie neergezet als back-up en voor de administratie. En als basisinformatie wanneer een huisscan gedaan wordt. Wij gebruiken (postcode-huis nummer-naam bewoner-datum lekcheck als documentnaam).

Nazorg/ administratie

Er wordt door een professional twee lijsten bijgehouden, een lijst met alle aanmeldingen voor de gratis lekcheck en 1 lijst met de adressen met uitgevoerde lekcheck, inclusief data, wie en de resultaten.

Er is een professionele SharePoint locatie ingericht waarop de verschillende basisdocumenten op staan, de Excels en waar de scans of foto's van de rapporten door de vrijwilligers op worden gezet. De vrijwilligers hebben dus naast een google agenda ook toegang tot een sharepointlocatie. Eerder was dit een Dropbox, maar omdat er meer dan 5 personen toegang op moesten krijgen is dit SharePoint geworden. Het betreft AVG gevoelige informatie, dus dit moet goed geborgd zijn tegen hack ed.

1x in de 3 maanden wordt er een borrel of etentje georganiseerd met alle vrijwilligers. Hierbij worden de verhalen gedeeld, ervaringen uitgewisseld, verbeteringen aangedragen en de data voor de volgende 3 maanden vastgelegd. Maar vooral wordt er weer gezellig bijgepraat door iedereen. Het volgende etentje

doen wij inclusief aanhang, op wens van de vrijwilligers. Want als het thuisfront weet waar ze zo druk mee zijn, krijgen ze eerder fiat om er zoveel tijd in te stoppen werd er gezegd.

Elke vrijwilliger tekent een overeenkomst met de gemeente waarin de aansprakelijkheid en AVG geregeld is.

Bijlages bij dit document (nu niet bijgesloten)

1. Foto stappenplan opbouw doe de lek check
2. Voorbeeld werkwijze bijlage meegestuurd naar bewoners voor maken afspraak.
3. Voorbeeld rapport

Omdat je met privacygevoelige gegevens werkt hebben we de volgende afspraken gemaakt:

- De vrijwilligers verwijderen elke 3 maanden alle scans/ foto's van hun mobiel/ uit mailbox
- De professional verwijderd elke 3 maanden de gemaakte afspraken uit google.
- De informatie met namen en telefoonnummers mogen alleen op SharePoint staan.

Taken professional/ Wat doet de professional in Terheijden?

Opzetten project

Organiseer de eerste lekchecks volledig en zorg dat de documenten en administratie op orde is.

1. Maak een presentatie voor de mensen die bij het project betrokken gaan worden.
2. Begin als je weet dat er 2 bij voorkeur 3 vrijwilligers hier voor een langere periode tijd in willen stoppen.
3. Begin klein – zorg voor een aantal (pilot) woningen zeg eerst 3 dan 10 en dan meer. Zo bouw je ook langzaam je club vrijwilligers uit en zorg je dat iedereen de kennis goed overgedragen krijgt. De eerste club vrijwilligers moeten goed geïnformeerd worden en proces kennen, dan zijn zij de aangewezen persoon om steeds er weer iemand bij te kunnen nemen om deze de kennis ook goed over te dragen.
4. Begin dus met 2 à 3 vrijwilligers, met kennis over energie besparen (dus bij voorkeur energicoaches die willen verdiepen/ iets anders (erbij)willen doen).
5. Zorg dat de vrijwilligers een dag cursus krijgen hoe ze met het apparaat om moeten gaan en met bewoners.
6. Regel deze cursusdag
7. Regel een apparaat (eerst leen?) daarna koop. Zorg dat er een gebruikersovereenkomst komt waarin de voorwaarden van gebruik voor apparatuur staat.
8. Zorg dat de vrijwilligers een overeenkomst tekenen, bespreek dat ze in elk geval onkostenvergoeding of een jaarlijkse vergoeding krijgen die minimaal alle onkosten dekt.
9. Zorg dat de basisdocumenten op een centrale plek staan, dat de vrijwilligers toegang hebben en bespreek wat ze ermee moeten doen.
10. Zoek 3 woningen, kies deze eerder op bewoners die willen en dit leuk vinden, dan op noodzaak dat de woning slecht is. Geef bij bewoners aan dat het om de eerste woningen gaat om nog te leren.
11. Test alles in de eerste 3 woningen, en evalueer kort daarop. Wat ging er goed, wat nog niet en pas je protocol/ checklist daar meteen op aan. Vraag het ook de bewoners. Doorloop het hele proces, dus ook het opslaan van de rapporten.
12. Zoek de volgende 10 woningen, hierbij kan je iets strenger zijn, maar het gaat nog om het leertraject, leg dit ook goed uit aan de bewoners.

13. Plan de 10 woningen in 2 weken, bij voorkeur met minimaal 3 vrijwilligers, zodat je de duo's onderling kan wisselen (leren ze veel van). Evalueer dit ook, ook met de bewoners, pas de aanpak hierop meteen aan als dat gewenst is.
14. Organiseer een borrel 😊 met de betrokken en bespreek de plannen. Vanaf nu zou je met iets meer structuur (Vaste dag ed.) kunnen gaan werken. Vraag of ze nog meer vrijwilligers zouden kennen. Luister naar wat de vrijwilligers willen. Pas je plannen hierop aan. Overleg ook met andere gemeentes die hiermee bezig zijn, hoe doen zij dat (kennisplatform?)
15. Zorg dat de administratie, basisdocumenten, apparatuur en vrijwilligers klaar zijn om nu voor wat langere tijd door te gaan.
16. Bespreek wat de vrijwilligers doen en wat de professional doet. Zorg dat er heldere afspraken zijn.

Globale tijdsbesteding start – tot eerste 13 woningen gedaan, klaar voor grote werk – duur ca 3 tot 6 maanden

Professional		80 uur
Extern inzet	presentatie - Cursusdag lekcheck – eerstelijns hulp	20 uur
Vrijwilligers	uitgaande van 3 vrijwilligers	40 uur per vrijwilliger

Lopend proces, lekchecks

1. Adverteer of zoek op een andere manier nu meer bewoners die je de dienst wil aanbieden. Je bepaalt zelf hoe je dat wil doen. Hou rekening met het aantal dagen dat je de dienst kan aanbieden met hoe groot de je de uitvraag uitzet. (het is zonde als je een wachtlijst van 300 mensen hebt die je niet in een jaar kan bedienen, bedenk dat als het proces eenmaal loopt dat er ook mond op mond reclame is)
2. Zorg voor een goede administratie voor de aanmeldingen. Wil je daar een selectie in maken en op die manier de mensen aanschrijven, wees daar transparant in. Wees ook eerlijk als iets niet lukt of langer duurt. Geef duidelijk aan dat het een gratis (of geen marktconforme) dienst is en dat de vrijwilligers onafhankelijk zijn. Schep geen verwachtingen die je niet waar kan maken.
3. De beste vrijwilligers zijn de vrijwilligers die via via komen. Wij hebben ook vrijwilligers erbij gekregen bij bewoners waar we de lekcheck hebben uitgevoerd. Je kan er op rekenen dat je groep vrijwilligers vanzelf groter wordt zolang je de dienst blijft aanbieden. Maar je kan ook in de uitvraag naar bewoners om zich aan te melden aangeven dat iemand zich ook op mag geven als vrijwilliger.
4. Plan een nieuwe vrijwilliger in bij een lekchecker met veel ervaring en kennis van woningen. Zorg dat hij/ zij een hele dag of twee dagdelen meekan lopen.
5. Zorg voor overeenkomst met de nieuwe vrijwilliger.
6. Vraag of hij/zij interesse heeft om dit minimaal een halve vaste dag maar bij voorkeur meer dagdelen per week wil doen. Uiteraard niet als hij/zij op vakantie wil.
7. Wil de vrijwilliger er tijd in stoppen, regel dan een cursus energiebesparing, zorg dat hij/zij een basis kennis heeft over energetische maatregelen en bouwfysica van de woning.
8. Zorg dat de vrijwilliger meteen actief ingepland wordt, regel desnoods meer afspraken als die nodig is.
9. De vrijwilligers geven geen advies, maar over tips en inzichten.
10. Zorg voor verdieping kennis vrijwilligers indien gewenst, zoals te volgen Webinars, bezoek beurzen ed.
11. Zorg voor een gezamenlijke agenda waarin de afspraken staan die voor alle lekcheckers eenvoudig te bekijken zijn.
12. Wij hebben ook een whatsapp groepje met alle vrijwilligers om vragen te kunnen stellen, ervaringen ed.

13. De professional ontzorgt de vrijwilligers. Zij hoeven alleen naar de afspraak te gaan met de apparatuur (wat ze wel onderling zelf moeten uitwisselen), tijdens de lekcheck zoveel mogelijk kennis delen, tips geven en inzichten, noteren op de geprinte lege basisrapportage en daarna na het bezoek is het klaar, geen avond werk ed. Als de vrijwilligers zelf besluiten om het rapport wel mee naar huis te nemen om uit te typen, dan is dit een eigen keuze. Maak afspraken met de vrijwilligers, wat vinden ze leuk om te doen en wat niet. Datgene wat ze niet leuk vinden, zorg dat de professional dat dan (goed) doet.
14. Professional zorgt voor een nieuw adres bij annulering afspraak door bewoner of zorgt dat de lekcheckers weten dat een afspraak niet doorgaat of vervanging door afzeggen lekchecker. Alhoewel annulering van een lekchecker vaak onderling wordt geregeld. (ook het voordeel van gedeelde agenda, waarin iedereen kan zien, wie wanneer waar is en whatsapp om het snel onderling te regelen)
15. Professional zorgt ervoor dat bewoners na gebeld worden over de ervaringen, of ze er al iets mee gedaan hebben en of ze nog vragen hebben. Als daar iets uitkomt wat in het proces verbeterd moet worden, zorgt de professional daarvoor.
16. De professional zorgt voor goede administratie met daarin opgenomen wat bij coöperatie/ gemeente gewenst is wat erin wordt bijgehouden. Maar in elk geval moet bekend zijn welk adres gedaan is.
17. De professional zorgt voor evaluatie momenten met de vrijwilligers of andere geïnteresseerden en stuurt bij waar nodig om te zorgen dat het een proces blijft waarin iedereen goed op zijn plek is.

Tijdsbesteding

Professional	eerste 3 maanden	4 uur per week
	Daarna	2 uur in de week
Vrijwilligers	3 maanden	1 tot 4 dagdelen per week per vrijwilliger

Wat willen we (Terheijden) nog:

- Het inplannen van de afspraken is nu geautomatiseerd, maar de reminder voor de afspraken en het vullen de van de Excel met resultaten nog niet. Het is wenselijk om dit te automatiseren.
- Niet alle vrijwilligers hebben een mooi handschrift, je wilt het rapport misschien via een tablet met formulieren en standaard oplossingen automatiseren en dan naar bewoner kunnen appen. Dan kan de bewoner het ook eenvoudiger delen (wat wordt gepromoot)
- We willen kijken of je meer collectief kan doen, een hele straat uitnodigen bij 1 woning, een Webinar organiseren om meer achtergrond te geven.
- Uiteindelijk willen we daar waar de behoeftes zijn, de bewoners helpen om ook meteen de klussen uit te voeren. We zitten nog te denken aan een tas met spullen, zoals kit, pur, rugvulling ed.
- We willen meer de bewoners met smalle beurs (beter) bereiken
- We willen meer huurders en de verhuurder bereiken
- We willen de resultaten visueel maken op een plattegrond van het dorp.
- We willen betere nazorg om te kijken wat mensen ermee doen